

Nr 478

Av herr Nilsson, Ferdinand, m. fl., om undantagande från den allmänna varuskatten vid varuuttag från egen rörelse.

(Lika lydande med motion nr 558 i Andra kammaren)

Remissyttranden i anledning av prop. nr 162 vid 1959 års riksdag visar, att förslaget om varuskatt jämväl på uttag av förbrukningsvaror för den egna familjens behov, från egen produktion vid jordbruk eller annan mindre produktion eller rörelse väckt gensagor, framför allt av praktisk natur. För statsverket rör det sig i de enskilda fallen om små belopp. Man frågar sig om det besvär och trassel, som inredovisning av »oms» förorsakar de enskilda, och den vidlyftiga taxeringskontroll, liksom kontrollen av inredovisningen, som därav vållas för det allmänna, är värt besväret. Av remissyttrandena framgår, att ett flertal länsstyrelser ställt sig kritiska till beskattningen av uttag till familjens eget behov och sökt utvägar, genom att förorda skattens uttagande i partihandelsledet eller på annat sätt, att undvika sådana småtterier med åtföljande mångskriverier och trakasserier.

Men utöver denna tämligen onödiga skattebyråkratiska apparat för hop-samlade av ofta svårbedömliga skatteuttag kommer att den rättvisepincip, som säges vara grunden till att även denna konsumtion av produkter från det egna företaget belägges med varuskatt, är just ur rättvisesynpunkt bra nog tvivelaktig.

Så skriver i remissyttrande till förslaget om varuskatt länsstyrelsen i Älvsborgs län, efter att ha påpekat att s. k. annan fastighet är undantagen från varuskatt: »Åtskilliga produkter (brödsäd, potatis, trädgårdsprodukter, kött och fläsk, ägg och mjölk) kan också erhållas från fastighet, vilken taxerats som annan fastighet. Till denna kategori har i regel hänförts fastighet, som vid normal hävd icke kan vinterföda mer än en ko, saknar skogsmark i egentlig mening och huvudsakligen nyttjas för bostadsändamål. På landsbygden är det inte ovanligt, att man på annan fastighet håller sig med höns och gris samt odlar potatis och trädgårdsprodukter. Vid inkomsttaxeringen blir en- och tvåfamiljsfastigheter — och i detta sammanhang torde det endast bli fråga om dylika fastigheter — föremål för förenklad schablon-taxering. Det torde vara ogenomförbart att i samband med inkomsttaxeringen uttaga varuskatt å produkter från en schablon-taxerad fastighet. Ur rättvisesynpunkt är det icke tillfredsställande, om dessa uttag i motsats till jordbrukarnas icke skulle beskattas.»

Det kan givetvis inte vara meningen att göra ont värre och trassel krångligare genom att ta ut »oms» också på egen konsumtion från s. k. annan fastighet. En annan sak är, att omtaxering av lägenheter eller rena småbruk till annan fastighet nog bedrivits något olika i olika län — något som inte gör rättvisan större. Principen tycks på åtskilliga håll vara, att om en liten fastighet har sitt stora värde i bostadsbyggnaden — vilket inträffar exempelvis om man lyckats få ett egnahemslån — så taxeras den inte längre som jordbruk, utan som s. k. annan fastighet. I proposition år 1959 (nr 167) hade föreslagits att vid förlängning av servitut för mulbete och skogsfång vid de många tusen ägostyckningarna i Norrland skulle undantagas just s. k. annan fastighet. Dessa fastigheter, som just erhållit sina servitut i enlighet med den praxis beträffande avstyckning till småbruk som tidigare rådde, skulle berövas rätten att få virke och vedbrand, liksom att få ha sina kor på skogen. Skogsbete är givetvis ingen lämplig betesform, men många anser fortfarande att det är bättre än att endast vara hänvisad att tära på betet på egen åker, eller på vinterfodret. — I här föreliggande sammanhang är det av intresse att konstatera att riksdagen i enlighet med ett enhälligt förslag från ett enigt tredje lagutskott beslöt att även fastigheter som omtaxerats till s. k. annan fastighet skulle få sin rätt till mulbete och skogsfång förlängd. Huvudsaken var att det skulle vara orättvist och även uppfattas som en orättvisa, att enbart den omständigheten att en omtaxering skett skulle beröva dessa fastigheter deras rätt. Man skulle inte förstå, att den ena lilla fastigheten skulle för sitt jordbruk eller sitt skogsfång behandlas på ett annat sätt än andra.

På samma sätt uppfattas det som en orättvisa, att det ena lilla jordbruket skall betala »oms» på egen förbrukning av ladugårds-, jordbruks- eller trädgårdsprodukter, medan andra går fria. Och om detta senare synes sammanhänga med att den ena fastigheten — den gynnade — har en bättre bostadsbebyggelse än den andra, gör det inte känslan av orättvisa mindre. Om således rättviseskäl talar för att produkter från småbruk jämföras med produkter från s. k. annan fastighet med likartad produktion, blir gränsdragningen icke lätt att göra. Det synes som om propositionen i princip är inne på en riktig linje, när däri uttalas att de små uttagen för tillgodoseende av företagarens eget behov icke bör beskattas. Detta vare sig det gäller jordbruk, trädgårdsodling eller annan mindre rörelse. Men trasslet och besväret — liksom orättvisan jordbrukare emellan — beror på att gränsdragningen är för snäv när det gäller värdet av den kvantitet för familjens behov, som utan att beläggas med varuskatt bör få uttagas. Här synes en omprövning böra ske, som gör det möjligt att praktiskt sett över hela linjen befria jordbrukare, andra företagare och rörelseidkare i jämförlig ställning från att betala varuskatt för uttag, endast avseende att tillgodose den egna familjens rimliga behov.

Därför föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning och förslag, avseende att befria rörelseidkare såsom jordbrukare, trädgårdsodlare och handlande m. fl. från att erlägga varuskatt för varor eller produkter, uttagna ur rörelse för familjens eget behov;

samt att därvid måtte omprövas möjligheten att införa ett schablonbelopp för sådana beskattningsfria uttag, som vore tillräckligt för att i praktiken innebära den administrativa förenkling, som framstår som önskvärd, genom att det stora flertalet av nämnda egenförbrukare befriades från varuskatt.

Stockholm den 25 januari 1961

Ferdinand Nilsson

Harald Pettersson

Ernst W. Olsson

i Kungsgången